

WEERT | POORT KASTEELPARK NIJENBORGH

Colofon

Tekst – Kunsten '92
Uitgave – Kunsten '92
 Herengracht 62, 1015 BP Amsterdam
 info@kunsten92.nl – www.kunsten92.nl
Ontwerp – www.studio026.nl

Leden Erfgoedplatform van Kunsten '92

- BOEI
- DEN Kennisinstituut cultuur & digitale transformatie
- DutchCulture
- Erfgoedstem
- Erfgoedvereniging Heemschut
- Europa Nostra
- Federatie Grote Monumentengemeenten
- Federatie Instandhouding Monumenten
- Federatie Ruimtelijke Kwaliteit
- Fonds Cultuurparticipatie
- Groot Reuvensoverleg
- KIEN Kenniscentrum Immaterieel Erfgoed Nederland
- Koninklijke Vereniging Archiefsector Nederland
- Landelijk Contact van Museumconsulenten
- Landelijk Kennisinstituut Cultureducatie en Amateurskunst
- Mondriaan Fonds
- Museumvereniging
- Nationale Monumentenorganisatie
- Nationaal Restauratiefonds
- Nederland Monumentenland
- Netwerk Steunpunten Cultureel Erfgoed
- Overleg Provinciale Erfgoedinstellingen Nederland
- Prins Bernhard Cultuurfonds
- Restauratoren Nederland
- Stichting Kastelen, historische Buitenplaatsen en Landgoederen
- Stichting Liniebreed Ondernemen
- Stichting Nationale Archeologiedagen
- Stichting Reuven
- UNESCO Werelderfgoed
- Vereniging de Hollandse Molen
- Vereniging Ondernemers in Archeologie
- Weleer

OVER DE VIER GENOMINEERDEN EN HUN GROENE ERFGOED

ARNHEM | WILDSOONBEEK

NIJEUWEGEIN | FORT JUTPHAAS

Genomineerd Nieuwegein

Nieuwegein is een relatief jonge gemeente in de provincie Utrecht, gelegen aan de rivier de Lek. In 1971 ontstond Nieuwegein ten zuiden van de stad Utrecht, na samenvoeging van de vroegere gemeenten Jutphaas en Vreeswijk. Momenteel telt Nieuwegein 64.534 inwoners. De gemeente ontleent haar naam aan de Middeleeuwse nederzetting 't Geyn, die in hetzelfde gebied lag. In Nieuwegein bevinden zich belangrijke cultuurhistorische

elementen uit deze tijd, zoals Kasteel Rijnhuizen en de Vaartsche Rijn, het oudste kanaal van Nederland, die beide een belangrijk deel uitmaken van het groene erfgoed van de gemeente.

Anno 2023 staat de omgevingsvisie van Nieuwegein in het teken van verstedelijking en vergroening. Zo worden als onderdeel van de ontwikkeling van het gebied Rijnhuizen het erfgoed in de wijk (Fort Jutphaas en Kasteel Wijnestein), de watertuin en de openbare ruimte rond landgoed Rijnhuizen met elkaar verbonden tot Park Rijnhuizen. Dit gebeurt in samenspraak

ROOSENDAAL | WARMILUGERS BIJ KASTEEL VAN WOUW

Genomineerd Roosendaal

Roosendaal, in de provincie Noord-Brabant, telde in 2022 77.182 inwoners. Roosendaal kent een rijke geschiedenis die teruggaat tot de twaalfde en dertiende eeuw. De opkomst van de turfsteekkerij in de Middeleeuwen en de levendige handel die daarin ontstond, zorgden voor een zekere bloei, waarvan de sporen vandaag de dag nog zijn terug te zien. Naast de kern Wouw en de stad Roosendaal bestaat de gemeente uit de dorpen Moerstraten, Wouwse Plantage, Heerle en Nispen.

ROOSENDAAL | KASTEEL VAN WOUW

WEERT | KASTEELPARK NIJENBORGH

Genomineerd Weert

Weert ligt op de grens van Limburg en Noord-Brabant. De grootste dorpskernen zijn Weert, Stramproy, Altweerterheide, Tungelroy, Swartbroek, en Laar. In 2022 had Weert 50.362 inwoners. Weert is een stad met een rijke cultuur en historie. In 1062 werd de plaats in een akte voor het eerst genoemd als 'Wherta', wat 'land omgeven door water en moerassen' betekent. De plaats ontwikkelde zich tot een bloeiende stad in het begin van de vijftiende eeuw. De stadswording van Weert is onlosmakelijk verbonden met de geschiedenis van de Familie van Horne, de bewoners van het voormalige kasteel Nijenborgh waarvan de voorburcht in het centrum van Weert ligt.

Ten noordwesten van het dorp Wouw ligt het Kasteel van Wouw, een beschermd archeologisch rijksmonument. Het Kasteel is van origine een waterburcht: een kasteel op een heuvel met een (dubbele) gracht eromheen. Sinds de zeventiende eeuw is het kasteel echter in verval geraakt. De stichting Kasteel van Wouw was al langer van plan om het kasteel en de slotgracht opnieuw toegankelijk te maken. De wens van waterschap Brabantse Delta om wateroverlast in het dorp Kruisland tegen te gaan door op het kasteelterrein waterberging te realiseren, vormde een doorbraak voor deze plannen. Zo kreeg het groene erfgoed ook een klimaatadaptieve functie: de uitgediepte slotgracht dient als opslagplek voor water, met een aangelegde stuw wordt het waterpeil gereguleerd en het bodemsysteem is verbeterd. Het historische terrein is bovendien onderdeel geworden van een ecologische verbindingsszone, waardoor dieren en planten zich gemakkelijker kunnen verspreiden tussen verschillende natuurgebieden en het risico op uitsterving wordt verkleind. Ook in de stadskern van Roosendaal zijn goede voorbeelden van groen erfgoed terug te vinden, bijvoorbeeld de oude turfvaarten, die zijn hersteld, en Kloostertuin Mariadal, die nu wordt betrokken bij woningbouwontwikkeling.

WEERT | KASTEELPARK NIJENBORGH

In 2022 is de oorspronkelijke structuur van kasteel Nijenborgh verbonden met het Weertse stadspark en is het geheel heringericht als het Kasteelpark Nijenborgh, waar historie, groen en water het ontwerp van het park bepaalden. In Kasteelpark Nijenborgh staat een standbeeld van de Graaf van Horne, een belangrijk figuur in de Tachtigjarige Oorlog. Ook zijn er archeologische opgravingen gedaan in het gebied, wordt de historische poort gerenoveerd en dient het paviljoen op het terrein als tentoonstellings- en onderzoeksruimte en als podium voor activiteiten en optredens. Daarnaast is het park onderdeel van de klimaatadaptatieplannen van de gemeente Weert: het zorgt voor koelte en biodiversiteit en heeft een goede waterhuishouding. De gemeente Weert heeft ook vele 'groene parels' waarin groen erfgoed duidelijk tot uiting komt, zoals de Kloostertuin Birgitinessen en de Laarderschans. Deze 'groene parels', aangereikt door de bewoners, leggen de basis voor een mooie samenwerking tussen gemeente en gemeenschap. Met het project 'Graven naar de graven' worden ook de jongere bewoners nauw betrokken bij de geschiedenis van de gemeente.

Juryvoorzitter Ina Adema

Over de BNG Bank Erfgoedprijs 2023

Deze twaalfde editie van de BNG Bank Erfgoedprijs laat wederom zien dat ons erfgoed niet alleen een blik op heden en verleden biedt, maar ook een sleutel is tot de toekomst. Groen erfgoed, het thema van de BNG Bank Erfgoedprijs 2023, is daar het overduidelijke bewijs van. En zoals we vorig jaar ook al constateerden, pakt het werken met een jaarlijks thema heel goed uit: de mogelijkheid om meer focus aan te brengen in de aanmelding maakt het voor gemeenten die in aanmerking willen komen voor de prijs aantrekkelijker om mee te doen.

De centrale vraag die wij ons als jury stelden tijdens het beoordelingsproces was: hoe wordt groen erfgoed binnen deze aangemelde gemeenten gewaarborgd en bewaard, en hoe geeft het vorm aan de toekomst van deze gemeenten? Bij het doorspitten en bespreken van de longlist werden we heel enthousiast over de diversiteit en kwaliteit van de inzendingen. Ook leverde het thema groen erfgoed een aantal verrassingen op: gemeenten die misschien niet in het oog springen als erfgoedgemeenten kunnen uitblinken op het vlak van groen erfgoed.

Vier gemeenten sprongen eruit voor ons: **Arnhem, Nieuwegein, Roosendaal en Weert**. Zij vielen op vanwege de innovatieve en creatieve manieren waarop ze enerzijds hun groen erfgoed herstellen en onderhouden, en het ook inzetten om de leefomgeving te verbeteren en klimaatbewustzijn te stimuleren. Van waterberging en klimaatadaptatie, tot leefbaarheid, participatie en ruimtelijke kwaliteit, alle inspirerende en toekomstgerichte voorbeelden kwamen we tegen in de aanmeldingen.

JURYVOORZITTER INA ADEMA

Tijdens de incognitobezoeken, waarin de jury onaangekondigd bij de genomineerden op bezoek gaat en ter plekke zoveel mogelijk bekijkt en oordeelt, werden wij niet teleurgesteld. Ook de pitches, de live presentaties door de genomineerde gemeenten, vonden wij heel boeiend. Vier totaal verschillende gemeenten, die zich dag in dag uit inzetten voor hun erfgoed en die verrassende oplossingen weten te vinden voor de opgaven van deze tijd. Een belangrijke doelstelling van de BNG Bank Erfgoedprijs is dat gemeenten goede voorbeelden aan elkaar kunnen doorgeven. Niet op papier of in beleidsnota's, maar als concrete 'best practices' die hun nut en noodzaak al hebben bewezen. Ik hoop dan ook dat deze vier gemeenten en hun bevolgen ambtenaren en wethouders hun collega-gemeenten veel inspiratie zullen bieden: om ook in de toekomst erfgoed en 'groen' met elkaar te blijven verbinden en in te zetten voor een leefbare en aantrekkelijke gemeente. Het lastigste aspect voor een jury is ieder jaar weer het feit dat er maar één de winnaar kan zijn. Wie dat is, leest u verderop.

Ik wens iedereen een mooie dag vandaag in Eindhoven (de winnaar van editie 2022), met het symposium en de uitreiking van de BNG Bank Erfgoedprijs 2023!

Over de BNG Bank Erfgoedprijs

Sinds 2010 wordt op initiatief van het Erfgoed-platform van Kunsten '92 een nationale prijs toegekend aan de gemeente met het beste beleid op het gebied van erfgoed: de BNG Bank Erfgoedprijs. Met deze prijs ter waarde van € 25.000 wil het Erfgoedplatform van Kunsten '92 goede voorbeelden delen van de gemeentelijke erfgoedpraktijk. De prijs stimuleert gemeenten om de kansen die cultureel erfgoed biedt te verzilveren. En om erfgoed te verbinden met beleidsterreinen als toerisme, cultuur, onderwijs, sociale zaken, ruimtelijke ontwikkeling en economie. Zo kunnen we andere gemeenten inspireren en bijdragen aan goede erfgoedzorg. BNG Cultuurfonds is hoofdsponsor.

Voor de editie 2023 zijn de gemeenten Arnhem, Nieuwegein, Roosendaal en Weert genomineerd voor de prijs. Eerdere winnaars zijn de gemeenten Dordrecht (2010), Westerveld (2011), Schiedam (2012), Kampen (2013), Bergen op Zoom (2014), Beesel (2016), Zutphen (2017), Leiden (2018), Rheden (2019), Noordenveld (2020) en Eindhoven (2022).

Thema 2023 Groen Erfgoed

Om beter aan te sluiten bij actuele onderwerpen in de samenleving en om nieuwe accenten te kunnen leggen werkt de jury van de BNG Bank Erfgoedprijs met ingang van editie 2022 ieder jaar met een thema. In de editie van 2023 ligt de focus op **groen erfgoed**. Centraal staat de vraag: hoe wordt groen erfgoed – getuige de steeds veranderende relatie tussen mens en natuur – binnen gemeenten gewaarborgd en bewaard, en hoe geeft het vorm aan de toekomst van onze gemeenten? Groen erfgoed vormt een integraal onderdeel van onze landschappen en leefomgeving. Tijdens de lockdowns zijn we ons als samenleving nóg meer bewust geworden van de intrinsieke waarde van deze historische plekken. Maar groen erfgoed staat onder toenemende druk vanwege klimaatverandering, die problemen zoals bodemdaling, droogte en overstromingen met zich meebrengt. Arnhem, Nieuwegein, Roosendaal en Weert sprongen dit jaar uit de sterke lijst aan nominaties, vanwege de innovatieve en creatieve manieren waarop zij met hun groene erfgoed omgaan.

De Jury van de BNG Bank Erfgoedprijs 2023

- **Ina Adema**, juryvoorzitter; voorzitter bestuur BNG Cultuurfonds; Commissaris van de Koning in Noord-Brabant
- **Susan Lammers**, algemeen directeur Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
- **Christian Pfeiffer**, beleidsmedewerker Erfgoedvereniging Heemschut
- **Karianne Vandenbroucke**, Projectmanager Vastgoed Natuurmonumenten, voorzitter Erfgoedcommissie Mooi Noord-Holland
- **Marielle Hendriks**, directeur-bestuurder Erfgoedhuis Zuid-Holland
- **Rabiaâ Benlahbib**, directeur van Kunstfort Vijfhuizen, directeur Creative Court
- **Vita Teunissen**, partner SteenhuisMeurs, finalist Monumentalentalentprijs 2022

JURYRAPPORT

STAAND V.L.N.R. CHRISTIAN PFEIFFER, VITA TEUNISSEN, MARIELLE HENDRIKS
ZITTEND V.L.N.R. KARIANNE VANDENBROUCKE, INA ADEMA, SUSAN LAMMERS
NIET OP DE FOTO RABIAÂ BENLAHBIB

Algemene criteria

Visie en integraal beleid

Heeft de gemeente een heldere visie met betrekking tot erfgoed, en is het erfgoedbeleid geïntegreerd in andere beleidsdomeinen (waaronder het beleid rondom de leefomgeving)?

Toekomstgerichtheid

Op welke wijze gebruikt de gemeente het erfgoed om de gemeente een aansprekend toekomstperspectief te geven? Sluit het erfgoedbeleid aan op urgente thema's in de samenleving, zoals digitalisering, klimaat en duurzaamheid?

Participatie en inclusie

Hoe zijn inwoners betrokken bij het erfgoed? En is het beleid inclusief: houdt het bijvoorbeeld rekening met toegankelijkheid voor en participatie door elke leeftijd, afkomst, sociaaleconomische groep, en met fysieke toegankelijkheid? Wordt de inwoners de ruimte geboden voor ondernemerschap? Wat doet de gemeente aan erfgoededucatie?

Communicatie

Hoe en met wie communiceert de gemeente over het erfgoedbeleid en de -projecten? Op welke wijze weet men bewoners en bezoekers enthousiast voor de eigen omgeving te maken?

Criteria rondom het thema Groen Erfgoed

Hoe wordt groen erfgoed – getuige de steeds veranderende relatie tussen mens en natuur – binnen gemeenten gewaarborgd en bewaard, en hoe geeft het vorm aan de toekomst van onze gemeenten? Groen erfgoed vormt een integraal onderdeel van onze landschappen en leefomgeving. Tijdens de lockdowns zijn we ons als samenleving nóg meer bewust geworden van de intrinsieke waarde van deze historische plekken. Onder groen erfgoed schaaft de jury onder andere aan historische groen-aanleggen zoals tuinen, parken, woonwijken, verdedigingswerken, begraafplaatsen, buitenplaatsen en landgoederen. Ook cultuurlandschappen met door de mens beïnvloed groen zoals (hakhout)bossen, houtwallen vallen onder de noemer Groen erfgoed.

Selectie- en beoordelingsproces

Selectie van de vier genomineerden

Voor de BNG Bank Erfgoedprijs 2023 is gewerkt met een longlist, samengesteld door de jury op basis van aanmeldingen door gemeenten of door inwoners van de gemeenten. De winnaar van de BNG Bank Erfgoedprijs 2023 is gekozen uit vier genomineerde gemeenten die volgens de jury alle vier ruimschoots aan alle criteria voldoen.

Incognito jurybezoeken aan de vier genomineerde gemeenten

In verschillende samenstellingen hebben de juryleden in het voorjaar van 2023 incognito bezoeken gebracht aan Arnhem, Nieuwegein, Roosendaal, en Weert. Bij deze bezoeken liep de jury door verschillende wijken en dorpen in de gemeenten, langs prominente gebouwen en (culturele) projecten musea, VVV-kantoren en boekhandels en spraken zij met bewoners, winkel eigenaren en kroegbazen. Zo verzamelden zij vragen en opmerkingen om tijdens de pitches voor te leggen aan de genomineerden.

Pitches door de vier genomineerde gemeenten

Op 20 april 2023 waren de vier genomineerde gemeenten uitgenodigd om hun erfgoedbeleid toe te lichten aan de jury door middel van pitches: korte presentaties van maximaal 8 minuten. De volgende vragen moesten hierin aan bod komen: in hoeverre komen de inspanningen voort uit de gemeenschap (inwoners) én de gemeente? Hoe is erfgoed ondergebracht in de gemeentelijke organisatie, in FTE's, en ook in afdelingen/beleidsterreinen? En specifieke vragen over het groene erfgoed. Na afloop van elke pitch stelden de juryleden vragen, mede naar aanleiding van het jurybezoek en de presentatie. De vier genomineerde gemeenten woonden elkaars pitch bij.

Beslissing over de winnaar

Direct na de presentaties vond het tweede juryoverleg plaats. Met de nominatie, het gemeentebezoek en de pitch in het achterhoofd, heeft de jury zich aan de hand van de criteria gebogen over de vraag welke gemeente zich de winnaar van de BNG Bank Erfgoedprijs 2023 mag noemen. De sterke presentaties brachten veel aanvullende informatie aan het licht, wat het kiezen van een winnaar niet eenvoudiger maakte. Op basis van uitgebreid inhoudelijk overleg kon de jury uiteindelijk een overtuigende winnaar aanwijzen.

Beoordeling van de vier genomineerden

De vier genomineerde gemeenten voldeden allemaal aan de belangrijke criteria, zoals een brede visie op cultureel erfgoed, met voldoende evenwicht tussen monumenten, immaterieel erfgoed, musea, archieven, archeologie (indien van toepassing) en collecties. Maar ook doorstonden zij de eerste toets van aansluiting met andere beleidsterreinen zoals ruimtelijke ordening en toerisme. Ook leggen alle vier gemeenten bijzondere verbindingen tussen groen erfgoed en klimaatopgaven, en zetten ze deze verbindingen op unieke wijzen in om ook richting aan de toekomst te geven. De volgende punten (in telegramstijl) vielen specifiek per gemeente op:

Beoordeling Arnhem

- De gemeente Arnhem heeft veel hoogwaardig groen erfgoed, ze zijn daarin onderscheidend.
- Het relatief kleine team ziet veel kansen en speelt daar ook goed op in.
- In beleidsdocumenten leest de jury terug dat 'de stad geen museum is', dit is een mooie insteek.
- In de pitch wisten de ambtenaren een heel breed en mooi verhaal neer te zetten, waardoor het verhaal van Arnhem veel omvangrijker werd dan tot dan toe duidelijk was.
- Ook rondom de link tussen klimaatadaptatie en groen erfgoed lijkt de gemeente veel verder te zijn dan andere gemeenten. Met name het voorbeeld van hoe wateropvang wordt betrokken bij koelingssystemen noemde de jury lovenswaardig.
- In de plannen die er liggen lijkt veel nadruk op de parken te liggen.
- Daarnaast ziet de jury ook sterk de betrokkenheid van bewoners terug, bijvoorbeeld met de vrijwilligers in parken.
- Op het gebied van ruimtelijke adaptatie loopt de gemeente voorop.
- De integrale benadering van de gemeente is erg knap, al krijgt de jury het idee dat er vervolgens te weinig capaciteit is om wat er al ligt verder door te ontwikkelen.

Kanttekeningen

- De gemeente heeft duidelijk bevolgen ambtenaren, enthousiasme, maar in een stad van die omvang is meer nodig. Dit zou een integraler beleid ook beter mogelijk maken.
- Wellicht verdienen de ambtenaren meer ondersteuning vanaf bestuurlijk niveau.
- De programma's en projecten zijn van hoge kwaliteit, maar de gemeente zou meer kunnen doen om het groene erfgoed beter met bewoners en bezoekers te communiceren.
- Ook zou er mogelijk meer gedaan kunnen worden met het Post '65 erfgoed.

Beoordeling Nieuwegein

- Het erfgoedbeleid van Nieuwegein toont een integrale en vernieuwende blik. Er wordt goed nagedacht over het écht verbinden van erfgoed met veel bredere opgaven. Vooral groen erfgoed en klimaat worden op een verrassende manier verbonden.
- Het is heel interessant hoe de gemeente met Post '65 erfgoed omgaat.
- Er is duidelijke enorme vaart gemaakt met de omgevingsvisie, hetgeen de jury op zich al noemenswaardig vindt. Daarnaast is het feit dat het woord 'erfgoed' in de omgevingsvisie bijna 30 keer voorkomt veelbelovend.
- Het beleid en de plannen stralen een grote mate van zelfbewustzijn uit, de gemeente is goed in staat hun identiteit voor het voetlicht te brengen. Dat werd tijdens de pitch goed samengevat met de zin 'we weten wat we hebben en waarom dat bijzonder is'.
- De resultaten van een vernieuwingsslag die 10 geleden is ingezet tonen zich steeds duidelijker.
- Er blijkt veel aandacht te zijn voor alternatieve manieren om erfgoed te behouden.
- De beleidsmedewerkers zijn bevolgen, goed op de hoogte, en krijgen duidelijk de ruimte. Men voelt dat er ook vanuit bestuurlijk niveau ondersteuning is.
- Het is goed te vernemen dat er ruimte is voor kleinere initiatieven in de gemeente; dat is altijd heel belangrijk om de energie vanuit de bewoners verder te stimuleren en te behouden.
- Er vinden ook mooie initiatieven vanuit jonge gezinnen plaats.

- Bewoners worden duidelijk betrokken, terug te zien in het programma Betere Buurten, maar ook bijvoorbeeld in het pitchfilmpje, dat werd ingesproken door de voorzitter van de Historische Kring.

Kanttekeningen

- De gemeente moet nog sterk opboksen tegen het negatieve imago een nieuwe gemeente met weinig of alleen nieuw erfgoed te zijn; wat dat betreft is men nog aan het zaaien en zijn nog niet alle resultaten zichtbaar.
- De gemeente heeft als eis dat erfgoed leefbaar en toegankelijk is. Het kan op langere termijn wel een uitdaging zijn om de participatieve aanpak, die wordt ingezet om tot nieuwe vormen van waardering te komen, te bestendigen.

Beoordeling Roosendaal

- De gemeente Roosendaal heeft meer monumenten dan de meeste mensen beseffen. Deze monumenten worden duidelijk goed verzorgd.
- Het sterkste project binnen Roosendaal was overduidelijk Kasteel van Wouw, een hele mooie combinatie van archeologie, klimaatadaptatie en participatie.
- Ook in de binnenstad, met name bij het stadhuis, vindt men goede voorbeelden van de vergroening van monumenten.
- In de beleidsplannen leest de jury ook al een vernieuwingsslag naar een meer integrale aanpak.

Kanttekeningen

- De gemeente heeft relatief weinig menskracht die direct verantwoordelijk is voor het erfgoedbeleid. Mogelijk krijgt het erfgoedteam ook niet voldoende ruimte om over afdelingen heen te werken, om op die manier integraal te kunnen werken. Zo leken de erfgoedmedewerkers niet betrokken te zijn geweest bij de vernieuwing van de Turfvaarten. Wellicht is dit iets om te overwegen in de aankomende plannen voor dat gebied.
- Het bleef ondanks de pitch helaas onduidelijk in hoeverre de gemeente betrokken is bij Kasteel van Wouw.
- De jury ziet veel potentie die nog niet ten volle wordt benut, het erfgoedbeleid sluit nog niet voldoende aan op de mogelijkheden.

Beoordeling Weert

- Bij de gemeente Weert ziet de jury duidelijk terug dat er al meer dan 10 jaar heel gericht wordt gewerkt, en dat beleid lijkt te lonen.
- Er zijn veel verenigingen, hetgeen aantoon dat participatie hoog in het vaandel staat.
- De gemeente heeft veel opgaven: Weert ligt in een krimpregio waar de gemiddelde woningwaarde niet hoog is. Ook de gemiddelde leeftijd is hoog. Men weet veel inspiratie te putten uit de industriële geschiedenis.
- De jury vond het noemenswaardig dat de gemeente de conservator van het gemeentemuseum, Museum W, stuurde om de pitch te doen.
- Het viel de jury tijdens het incognitobezoek ook op dat de openbare ruimte heel goed wordt onderhouden, er wordt duidelijk ingezet op kwaliteit. Bijvoorbeeld het plein achter de HEMA, hier zag de jury mooie nieuwe beplanting, een insectenhotel, al met al een heel verzorgde uitstraling.
- Ook de communicatie over bezienwaardigheden was helder, de jury trof veel gevarieerde informatie over uitstapjes, waarbij iedere keer de verbinding tussen erfgoed en gemeenschap werd gemaakt.
- De jury kreeg de indruk dat de gemeente de nadruk legt op beleving, en dat erfgoed bewust wordt ingezet om deze beleving te versterken.

Kanttekeningen

- Er ligt ook vanuit de Provincie Limburg grote maatschappelijke focus op deze plekken, in hoeverre zijn de resultaten uitkomsten van inzet van de gemeente zelf?
- Projecten zoals de Groene Parels zijn lovenswaardig, al zou de gemeente meer kunnen doen om actieve betrokkenheid van bewoners aan te sporen.
- De jury vraagt zich af hoe efficiënt het werken met vele adviescommissies is, en of dit op lange termijn houdbaar is.

DE WINNAAR VAN DE BNG BANK ERFGOEDPRIJS 2023

Na uitgebreid beraad over Arnhem, Nieuwegein, Roosendaal en Weert heeft de jury de gemeente Weert aangewezen als winnaar van de BNG Bank Erfgoedprijs 2023.

In Weert ziet de jury de invulling van het thema het beste terug, met name in de overgang van industrie naar een groen stadshart. Weert komt misschien in sommige opzichten van ver, maar toont een concreet resultaat: plannen die lang geleden zijn ingezet worden gerealiseerd, en de aankomende plannen zijn veelbelovend. Men borduurt voort op successen waarbij de gemeente af en toe risico's heeft moeten nemen. Maar deze initiatieven hebben geleid tot mooie uitkomsten, die nu vanzelfsprekend kunnen lijken. Het is dan ook niet verrassend dat de gemeente Weert een aantal jaren terug werd aangewezen als groenste regio van de wereld.

Met de kreet 'Maak Weert weer de thuishaven' kiest de gemeente er overtuigend voor om erfgoed centraal te zetten in hun visie. Weert vertelt daarmee een integraal verhaal, waarin een duidelijke keuze is gemaakt voor beleving. Veel projecten beginnen bij de gemeente, maar er worden meteen directe lijntjes naar de gemeenschap gelegd. Dit gebeurt op verschillende lagen: laagdrempelig zoals met de livestream van de aanpak van het stadspark, en gestructureerd in het programma Graven naar de Graven. Ook de Laarderschans was goed in beeld gebracht, waarbij de uiteindelijke uitstraling in grote mate is bepaald door de bewoners.

De jury ziet dat de lat bewonderenswaardig hoog ligt, men acht zowel de openbare ruimte als bijvoorbeeld Museum W van nationaal niveau. Ook wordt er op creatieve wijze ruimte geboden aan scholen. Daarnaast weet de gemeente goed waar nog werk nodig is, en kan hierover duidelijke plannen communiceren. De gemeente Weert is met haar integrale aanpak en een duidelijke visie voor de toekomst, waarin duurzaamheid en klimaatadaptatie voorop staan, een inspirerend voorbeeld voor de rest van Nederland. Dit maakt dat de gemeente Weert zich met trots de winnaar van de BNG Bank Erfgoedprijs 2023 mag noemen!

WEERT: ALOOSTERTJIN BRIGTJESSEN